

IPS

IPS
המכון למדיניות
ואסטרטגיה

בית ספר לאודר
למשל, דיפלומטיה
ואסטרטגיה

כנס הרצליה ה-15

HERZLIYA CONFERENCE 2015

IPS Institute for Policy and Strategy
Lauder School of Government, Diplomacy & Strategy, IDC Herzliya

ממצאי סימולציה – מלחמת לבנון שלישית? מניעה, הרתעה, העורף והכרעה

יוני 2015

ד"ר שאול שי

ממצאי סימולציה – מלחמת לבנון שלישית? מניעה, הרתעה, העורף והכרעה

ד"ר שאול שי

תקציר מנהלים

ב-7 ביוני 2015, נערכה במסגרת כנס הרצליה סימולציה בנושא: מלחמת לבנון השלישית (מניעה, הרתעה, העורף והכרעה).

במוקד הסימולציה עמדו 2 נושאים מרכזיים:

- בחינת המדיניות של ישראל לנוכח הסלמה בצפון (לבנון וסוריה).
 - בחינת המדיניות ומרכיבי תפיסת הביטחון של ישראל בתרחיש של מלחמת לבנון השלישית.
- בסימולציה השתתפו 17 גורמים – ישראל, ארה"ב, רוסיה, האיחוד האירופי, האו"ם, חיזבאללה, לבנון, סוריה (אסד), ארגוני אופוזיציה סוריים, המדינה האסלאמית, איראן, הרש"פ, חמאס, הליגה הערבית (ליע"ר), מצרים, ירדן, ערב הסעודית. הגורמים יוצגו ע"י 29 מומחים בתחומי המדיניות וקבלת ההחלטות, הביטחון והאקדמיה.

הסימולציה כללה שני שלבים:

שלב א – תרחיש של משבר

הסלמה בגבול הצפון עם סוריה ולבנון, הסכמות בין איראן למעצמות בנושא הגרעין (ההסכם ייחתם במועד), תחילת הקרב על מוסול (איראן וארה"ב תומכות בצבא עיראק והמיליציות השיעיות), ההות'ים כובשים את עדן בתימן.

השאלה המרכזית בתרחיש א - האם ניתן למנוע מלחמת לבנון שלישית ?

תובנות

ישראל החליטה להגיב באופן מידתי ומתון על מנת למנוע הדרדרות למלחמת לבנון שלישית (זאת כפועל יוצא מאינטרסים שלה, לחצים חיצוניים, ומסרים שהועברו לישראל מחיזבאללה לפיהם הארגון אינו מעוניין בהסלמה).

המשמעות – פגיעה בהרתעה והשלמה ישראלית עם שינוי כללי המשחק מול חיזבאללה.

איראן הופכת להיות גורם הכוח המשפיע ביותר בעראק, בסוריה, בלבנון ובתימן.

הסכם הגרעין עם איראן לא הושפע מהמשבר המסתמן וכל הגורמים המעורבים בהסכם שואפים לממשו במועד שנקבע עד תום יוני 2015.

השתלטות החות'ים, בעלי בריתה של איראן, על תימן ואיום בפגיעה בחופש השייט נגד ישראל נענו במהלכים אמריקניים להכלת השפעה האיראנית ושמירת חופש השייט באזור עבור כל הגורמים, כולל ישראל.

דאע"ש הופך לגורם כוח משמעותי אזורי וגלובלי, כאשר ביכולתו לפעול במקביל במספר זירות נגד הקואליציה המערבית/ערבית ונגד מדינת ישראל.

במציאות המורכבת ומרובת העימותים האלימים במזרח התיכון, הסוגיה הפלסטינית נדחקה לשולי האינטרסים של מרבית השחקנים המרכזיים.

רוסיה הפגינה מעורבות חסרת תקדים, בניסיון למנוע מלחמה (זאת על מנת להגן על האינטרסים שלה במזרח התיכון). במסגרת זו הציעה הסדר בסוגיית מניעת העברת יכולות אסטרטגיות לחיבאללה ועל-די כך למנוע מתיחות עתידית בין ישראל לבין חיבאללה, איראן ומשטר אסד. זאת, בדומה להסדר שהובילה בנושא הנשק הכימי בסוריה. היוזמה הרוסית נדחתה על הסף ע"י ארה"ב וישראל.

לנוכח המציאות הדינמית והסיכונים לביטחונה של ישראל מודגשת ביתר שאת חשיבות היחסים המיוחדים עם ארה"ב.

שלב ב – תרחיש של מלחמה

היום השלישי למלחמת לבנון השלישית, בחזיתות של סוריה ולבנון נגד חיבאללה, ירי רקטות מסיבי (כ - 1500 רקטות ביממה ונפגעים רבים בישראל), צה"ל פגע קשה במערך הטילים והרקטות ארוכות הטווח של חיבאללה ובתשתיות בלבנון. ממשלת לבנון מבקשת התערבות של האו"ם להשגת הפסקת אש מידית. אירוע חטיפה באיו"ש וירי רקטות מרצועת עזה. מערכה קשה נגד המדינה האסלאמית במוסול (ארה"ב הגבירה את התקיפות האוויריות), ההסכם בין איראן למעצמות ייחתם ב- 30 ביוני 2015.

השאלה המרכזית לתרחיש ב - כיצד מסיימים את מלחמת לבנון השלישית ?

תובנות

מערכה ממושכת עם ישראל (בעיקר נגד מהלך קרקעי של צה"ל) במקביל ללחימה נגד דעא"ש וג'בהת אל נוצרה, עלולה ליצור איום קיומי על ארגון החיבאללה. חיבאללה מודע לכך ולכן יחתור למערכה קצרה מול ישראל בה יפגין הישגים שיסייעו לחזק את מעמדו בזירה הלבנונית.

מדינת ישראל יכולה עם תרצה בכך להביא למיטוט משטרו של אסד ולפגיעה קשה בחיבאללה אולם היא מסתכנת בסלילת הדרך לניצחון דעא"ש וג'בהת אל נוצרה בסוריה וגלישת המלחמה מסוריה ללבנון.

ישראל צריכה לפעול למניעת הסלמה בזירה הפלסטינית (כאשר גם לגורמים הפלסטינים המרכזיים אינטרס דומה).

קיימת תאימות אינטרסים היסטורית בין ישראל למחנה הסוני הפרגמטי(מצרים, ירדן, ערב הסעודית ומדינות המפרץ- מדינות הליגה הערבית) ועל ישראל לנסות ולקדם שיתוף פעולה חשאי גלוי עם מדינות אלה.

רוסיה הופכת לשחקן משמעותי במזה"ת והדבר בולט לנוכח החולשה האמריקאית באזור. ישראל תצטרך להתמודד עם המעורבות הגוברת של רוסיה.

לנוכח המציאות הדינמית והסיכונים לביטחונה של ישראל מודגשת ביתר שאת חשיבות היחסים המיוחדים עם ארה"ב.

פירוט המתודולוגיה של הסימולציה ומכלול המהלכים וההחלטות של כל הגורמים המשתתפים ניתן למצוא במסמך הסיכום של הסימולציה.

בברכה

מנהל הסימולציה

אל"מ (מיל") ד"ר שאול שי

סימולציה – מלחמת לבנון השלישית (מניעה, הרתעה, העורף והכרעה)

ד"ר שאול שי

7 ביוני 2015

כללי

ב – 7 ביוני 2015, נערכה במסגרת כנס הרצליה סימולציה בנושא: מלחמת לבנון השלישית (מניעה, הרתעה, העורף והכרעה).

במוקד הסימולציה עמדו 2 נושאים מרכזיים:

- בחינת המדיניות של ישראל לנוכח הסלמה בצפון (לבנון וסוריה).
- בחינת המדיניות ומרכיבי תפיסת הביטחון של ישראל בתרחיש של מלחמת לבנון השלישית.

דגשים לבחינה

- **ניהול מערכה צבאית ומדינית בסביבה אזורית כאוטית** (הסכם הגרעין המתגבש עם איראן, המשך מלחמת אזרחים בסוריה, מלחמה של הקואליציה נגד המדינה האסלאמית, הסלמה בזירה הפלסטינית ושליטה של ההות'ים והאיראנים בתימן ובמצרי באב אל מנדב).
- **יחסי ישראל - ארה"ב.**
- **ניהול מלחמה ע"י ישראל בשלוש חזיתות** (זירה צפונית סוריה ולבנון) וכן ברצועת עזה.
- **התמודדות צבאית מול שחקנים לא מדינתיים** (חיבאללה, ג'בהאת אל נוצרה, המדינה האסלאמית, חמא"ס).
- **ישראל – אסטרטגיה של הרתעה או הכרעה ?**
- **בחינת סוגיית שתופי הפעולה והבריתות האזוריות של ישראל.**

בסימולציה השתתפו 17 גורמים – ישראל, ארה"ב, רוסיה, האיחוד האירופי, האו"ם, חיבאללה, לבנון, סוריה (אסד), ארגוני אופוזיציה סוריים, המדינה האסלאמית, איראן, הרש"פ, חמאס, הליגה הערבית (ליע"ר), מצרים, ירדן, ערב הסעודית. הגורמים יוצגו ע"י 29 מומחים בתחומי המדיניות וקבלת ההחלטות, הביטחון והאקדמיה.

הסימולציה כללה שני שלבים:

שלב א – תרחיש של משבר - הסלמה בגבול הצפון עם סוריה ולבנון, הסכמות בין איראן למעצמות בנושא הגרעין (ההסכם ייחתם במועד), תחילת הקרב על מוסול נגד המדינה האסלאמית (איראן וארה"ב תומכות בצבא עיראק והמיליציות השיעיות), ההות'ים כובשים את עדן בתימן.

שלב ב – תרחיש של מלחמה - היום השלישי למלחמת לבנון השלישית, בחזיתות של סוריה ולבנון נגד חיבאללה, ירי רקטות מסיבי (כ - 1500 רקטות ביממה ונפגעים רבים בישראל), צה"ל פגע קשה במערך הטילים והרקטות ארוכות הטווח של חיבאללה ובתשתיות בלבנון. ממשלת לבנון מבקשת התערבות של האו"ם להשגת הפסקת אש מידית. אירוע חטיפה באיז"ש וירי רקטות מרצועת עזה. מערכה קשה נגד המדינה האסלאמית במוסול (ארה"ב הגבירה את התקיפות האוויריות), ההסכם בין איראן למעצמות ייחתם ב- 30 ביוני 2015.

כללי המשחק

משתתפי הסימולציה התכנסו בשולחן המליאה לקבלת תדריך והצגת התרחיש הראשון (תרחיש זה הופץ למשתתפים כשבוע לפני ביצוע הסימולציה). לכל גורם שהשתתף בסימולציה הצטרף סטודנט שתפקידו היה לסייע לקבוצה מבחינה מנהלית ולתעד את עבודת הקבוצה.

בתום התדריך התפזרו הגורמים למוקדי העבודה שלהם כאשר כל גורם נדרש לקיים דיון על מנת גבש את המענה לבעיות שעלו מן התרחיש וכמו כן ניתנה האפשרות לכל גורם לקיים דיונים (גלויים או חשאיים) עם גורמים אחרים.

לאחר כשעה נדרשו הגורמים לשוב אל שולחן המליאה ולהציג את החלטותיהם. בתום הצגת ההחלטות הוצג למשתתפים התרחיש השני של הסימולציה וגם לגביו התקיימה מתכונת העבודה שתוארה לעיל.

עיקרי הממצאים של הסימולציה הוצגו במושב שהוקדש לנושא מלחמת לבנון השלישית ב - 9 ביוני 2015.

פירוט משתתפים בסימולציה:

ארה"ב
השגריר דן קרצר
ד"ר אמנון כוורי
מר לאור וינטרוב

ישראל
השגריר זלמן שובל
ח"כ אלוף (מיל.). אייל בן ראובן,
ד"ר רוני ברגמן
אל"מ (מיל.) ד"ר שמואל אבן

איחוד אירופי
ד"ר אסתר לופטין

רוסיה
ד"ר דימה אדמסקי
ד"ר יעקוב פלקוב

הליגה הערבית

ירדן
השגריר יעקוב רוזן

מצרים
השגריר יצחק לבנון

ערב הסעודית ומדינות המפרץ
ד"ר מיכל יערי

הזירה הלבנונית

חיבאללה
אל"מ (מיל.) ד"ר איתן עזאני
ד"ר בנדיטה ברטי

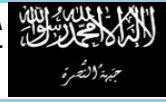

לבנון
אל"מ (מיל.) ד"ר ראובן ארליך

הזירה הסורית

ג'בהאת אל נוסרה וארגוני אופוזיציה
ד"ר אלי כרמון

סוריה
משטר אסד בסוריה: פרופסור אייל זיסר
תא"ל מיל. אמנון סופרין

איראן
ד"ר עודד ברוש
ד"ר אמילי לנדאו
מר מאיר ג'בנדפר

המדינה האסלאמית (עיראק, סוריה)
פרופסור בועז גנור

זירה פלסטינית

רש"פ
תא"ל (מיל.) שלום הררי

חמאס
פרופסור שאול משעל
ד"ר ראובן ברקו

מנהל הסימולציה - אל"מ (מיל.) ד"ר שאול שי

הנהלת הסימולציה - ד"ר לסלי טריס, ד"ר מיכל שביט, מר אורי ברזל, מר מתן הוברמן

תרחישים לסימולציה – מלחמת לבנון השלישית

תרחיש א – משבר והסלמה בזירה הצפונית

סוריה - לבנון

ב - 5 ביוני 2015, דווח באמצעי תקשורת זרים, כי בוצעו תקיפות אוויריות נגד מחסנים ליד דמשק בהם אוחסן משלוח חדש של טילי קרקע – קרקע שהגיע מאיראן עבור החיבאללה. במקביל דווח בתקשורת הלבנונית כי נפגעה שיירה של ארגון חיבאללה בשטח לבנון בסמוך לגבול עם סוריה. בתקיפה הושמדו אמצעי לחימה ונהרגו שני בכירים של ארגון חיבאללה. בדיווחים אודות שתי התקיפות נמסר כי היו אלה מטוסים ישראלים שפגעו במטרות. ישראל לא הגיבה להאשמות אלה.

ב- 6 ביוני 2015, דווח באמצעי תקשורת בלבנון כי בכיר בארגון חיבאללה איים כי הארגון לא יבליג עוד על התוקפנות הישראלית כלפי סוריה ולבנון וכי ישראל תשלם על כך מחיר כבד.

בליל ה 6 – 7 ביוני 2015, נורו משטח סוריה לעבר רמת בגולן 41 רקטות שפגעו במתקנים צבאיים ובישובים. בירי הרקטות נהרגו 5 בני אדם ו 20 נפצעו.

איראן – גרעין

ב - 5 ביוני 2015, שר החוץ האמריקאי הודיע במסיבת עיתונאים כי הושגה פריצת דרך במשא ומתן עם איראן בסוגיית תכנית הגרעין האיראנית והצדדים יחתמו על ההסכם ב - 30 ביוני 2015.

ב - 6 ביוני 2015, סוכנות אירנה דווחה מטהראן כי שר החוץ זרף מסר בנאום שנשא באוניברסיטת טהראן שנפתרו כל המחלוקות בין הצדדים בסוגיית תכנית הגרעין של איראן וההסכם שביא לביטול מידי של הסנקציות על איראן ייחתם עד סוף חודש יוני.

המערכה נגד המדינה האסלאמית

כוחות של צבא עיראק ומיליציות שיעיות השתלטו על האזורים מדרום וממערב למוסול וניתקו בכך את קווי האספקה של כוחות המדינה האסלאמית במוסול. במקביל סוגרים כוחות כורדים על העיר מצפון וממזרח. הקואליציה בראשות ארה"ב הגבירה את התקיפות האוויריות על מטרות המדינה האסלאמית בעיראק במסגרת ההכנות למתקפה לשחרור מוסול מידי הארגון. רשת אל ג'זירה דווחה כי קאסם סולימאני, מפקד כוח אל קודס, הגיע לאזור מוסול בראש קבוצה של קצינים בכירים של משמרות המהפכה (משה"מ) כדי לתאם את המערכה נגד המדינה האסלאמית.

תימן

ב 5 ביוני 2015, לאחר 10 ימי קרבות קשים, המורדים ההותים השלימו את השתלטותם על העיר עדן והנמל האסטרטגי שלה. בליל ה 6 - 7 ביוני 2015 הגיעו לנמל עדן 4 ספינות איראניות שפרקו אמצעי לחימה עבור המורדים ההותים.

ב - 6 ביוני 2015, הכריז גורם בכיר של המורדים ההותים כי כוחותיו יפעלו נגד כלי השיט של ישראל באזור מיצרי באב אל מנדב והאשים את ישראל בתוקפנות מתמשכת נגד האומה הערבית.

השאלה המרכזית בתרחיש א - האם ניתן למנוע מלחמת לבנון שלישית ?

המענה לתרחיש א

ישראל

במשבר שמתחולל ברמת הגולן ישראל נדרשת להתמודד עם מספר דילמות מורכבות:

ירי הרקטות רחב ההיקף שגורם לאבדות בנפש, מחייב לכאורה תגובה ישראלית חריפה אולם לישראל אין אינטרס להסלים את המצב ולהסתכן במלחמה בחזית רמה"ג ואולי גם בלבנון.

ישראל רואה בירי הרקטות ברמת הגולן פגיעה בכושר ההרתעה שלה וסבורה שצריך לנקוט בתגובה שתשקם את כושר ההרתעה מול חיזבאללה.

שאלה נוספת שעולה, כיוון שהירי בוצע משטח סוריה, האם ישראל צריכה להגיב גם נגד משטר אסד ?

לפיכך, לישראל שני אינטרסים מנוגדים: שיקום ההרתעה המחייב תגובה חריפה, מחד ומניעת הסלמה ומלחמה המחייב תגובה מאופקת, מאידך.

ארה"ב מתייצבת לימינה של ישראל ותומכת בתגובה ישראלית על ירי הרקטות ומבטיחה גיבוי מדיני, אך קוראת לישראל להגיב באופן מידתי שלא יוביל להסלמה נוספת. האיחוד האירופי לוחץ על ישראל למנוע הסלמה.

רוסיה מציעה יוזמת תיווך שתוביל להרגעה ארוכת טווח באמצעות מהלכים שימנעו בעתיד העברת אמצעי לחימה מתקדמים לחיזבאללה, אולם היוזמה הרוסית נדחית הן ע"י ארה"ב והן ע"י ישראל.

בהקשר האיראני, ישראל בוחנת האם למהלכים בזירה הצפונית יש או יהיו השפעות על הסכם הגרעין עם איראן ומגיעה למסקנה כי כל הצדדים המעורבים במשא ומתן מעוניינים בהצלחתו ולפיכך המהלכים ברמה"ג לא יוכלו למנוע חתימה על ההסכם.

האיום של דעא"ש והאיום על חופש השייט לישראל במיצרי באב אל מנדב הם בעדיפות השנייה של ישראל, מתוך ראייה כי אין לישראל יכולת להתעסק במקביל גם עם זירות אלו. ישראל סבורה כי ארה"ב היא זו שמובילה את המערכה נגד דעא"ש ותגן על חופש השייט במיצרי באב אל מנדב. ארה"ב אכן משגרת כוח ימי למיצרי באב אל מנדב להבטחת חופש השייט.

ההחלטה - ישראל מעוניינת למנוע מלחמה, ולשמר את הגיבוי המדיני האמריקאי, לפיכך היא פועלת בתיאום עם ארה"ב ומחליטה להגיב באופן מידתי במרחב הנתון לשליטת כוחות אסד וחיזבאללה בסוריה ולא לפעול בזירה הלבנונית.

חיזבאללה

חיזבאללה אינו מעוניין במלחמה עם ישראל בשעה שחלק משמעותי מכוחותיו מרותקים ללחימה בסוריה. יחד עם זאת חיזבאללה מעוניין לשנות את כללי המשחק מול ישראל ולמנוע ממנה לתקוף משלוחי נשק המיועדים לארגון בשטח סוריה ולעיתים גם בשטח לבנון. הזירה המועדפת על חיזבאללה להתמודדות עם ישראל בסוגיה זו היא זירת רמת הגולן תוך הימנעות מפתיחת חזית עימות בלבנון, בה הארגון ותומכיו פגיעים יותר לתגובה ישראלית.

חיזבאללה מתאם את כל מהלכיו עם איראן.

חיזבאללה נוקט בשורה של צעדים לאפשרות של הסלמה מול ישראל ובכלל זה גיוס כללי ותגבור כוחות בלבנון.

חיזבאללה נערך מול - 3 תרחישים:

- אם ישראל תסתפק באיומים ולא תתקוף בפועל גם חיזבאללה ימנע מלתקוף את ישראל.
- אם ישראל תגיב באופן מתון (תקיפה מוגבלת במרחב הסורי או בתקיפה מוגבלת במרחב הלבנוני), חיזבאללה יגיב אף הוא בצורה מדודה במרחב הסורי וישאף לסיום סבב האלימות.
- אם ישראל תגיב על ידי תקיפת מטרות מסיבית בתוך לבנון - חיזבאללה יגיב במהלומה של שיגור אלף רקטות נגד צפון הארץ וכן יפעל נגד יעדים ישראלים בחו"ל.

משטר אסד הצהיר כי אינו מעוניין בהסלמה ומציג עצמו כגורם שעיקר מעייניו בלחימה בארגוני הטרור ובראשם דעא"ש. הסורים טוענים כי אינם אחראים לירי הרקטות והופתעו בעצמם מהאירוע. משטר אסד מתלונן כי ישראל היא הגורם התוקפן המפר באופן שיטתי את הריבונות של סוריה ותוקף מטרות בשטחה. סוריה קראה לאיחוד האירופי, לאו"ם ולרוסיה לפעול להפסקת התקיפות של ישראל בשטח סוריה, דבר שיביא לטענת משטר אסד להשבת הרגיעה לאזור.

ג'בהאת אל נוצרה

בהערכת מצב שהתקיימה בארגון נבחנו שני תרחישים אפשריים:

מערכה צבאית מוגבלת בסוריה- בין ישראל לחיזבאללה וצבא אסד

ג'בהאת אל נוצרה יחד עם מספר ארגונים אסלאמיים והצבא החופשי הסורי, נמצאים בעמדת כוח בצפון מערב סוריה לאחר כיבוש מחוז אידליב. הארגון סבור שניתן יהיה לנצל את חולשת הצבא הסורי וחיזבאללה, במידה וירכזו את כוחותיהם בדרום, במצב של עימות עם ישראל, בכדי להתקדם לעבר לטקיה וכן, לשם הטלת מצור על האזור העלוואי. הארגון מזהה קושי לפעול באזור רמת הגולן הסורי במצב של קרבות אש בין צה"ל לחיזבאללה, ולכן ינקוט באמצעי זהירות על מנת שלא להסתבך בלחימה באזור והוא אף שוקל לבצע נסיגות טקטיות בעיקר באזור קונטרה אם יידרש לכך.

מלחמה כוללת בין ישראל לחיזבאללה שעיקרה תתחולל בתוך לבנון

בתרחיש זה הארגון ישקול ביצוע פעילות נקודתית נגד חיזבאללה ואיראן באזור בירות וכן יפעל הארגון לחזק את אחיזתו בהרי קלמון, בגבול לבנון, וישאף לייצור איום על דמשק הבירה. הארגון סבור כי בתרחיש כזה ייתכן שיתוף פעולה עם דעא"ש.

דעא"ש

דעא"ש הופך לגורם כוח משמעותי אזורי וגלובלי, כאשר ביכולתו לפעול במקביל ממספר זירות נגד הקואליציה המערבית/ערבית ונגד מדינת ישראל.

דעא"ש, ג'בהאת אל נוצרה וארגוני אופוזיציה נוספים יפעלו בכל העוצמה נגד משטרו של אסד ובעלי בריתו, במצב בו חיזבאללה יהיה עסוק במערכה עיקרית נגד ישראל. זהו גורם מרתיע עיקרי של חיזבאללה בכל עימות עתידי מול ישראל.

דעא"ש מנהל מערכה קשה נגד כוחות הקואליציה סביב העיר מוסול בעיראק אולם הדבר לא צפוי לפגוע בטווח הקצר ביכולותיו בחזית הסורית. הארגון גם נערך לפגוע במדינות הקואליציה באמצעות תשתיות הארגון ותומכיו ברחבי העולם.

איראן

איראן אינה מעוניינת בעיתוי הנוכחי במלחמה בגבול הצפוני של ישראל. באיראן יש חילוקי דעות לגבי כושר העמידה של משטר אסד בעימות כזה. יחד עם זאת איראן רוצה לנצל את המצב לשנוי כללי המשחק ודורשת בתמורה להפסקת אש, התחייבות ישראלית שלא לתקוף עוד בסוריה. איראן מתייצבת מאחורי בעלי בריתה, משטר אסד בסוריה וחיזבאללה ותתמוך בהם במצב של התדרדרות למלחמה.

יחד עם זאת במגעייה עם בעלות בריתה איראן טוענת כי הירי ברמת הגולן בוצע ללא תיאום מוקדם עמה ומבהירה כי העדיפות כעת היא ללחימה בדעא"ש ובגורמי אופוזיציה אחרים בסוריה.

איראן מוכנה לקבל את היוזמה הרוסית להשגת שקט ויציבות בין ישראל לחיזבאללה.

איראן ממשיכה במגעים להשגת הסכם הגרעין ללא התניה בתוצאות המשבר בין ישראל לבעלות בריתה של איראן בסוריה.

ארה"ב תומכת בזכותה של ישראל להגן על עצמה הן לנוכח הירי ברמת הגולן על ישובים אזרחיים והן בזכותה לסכל העברות משלוחי נשק שיסכנו את בטחונה של ישראל, מסוריה לחיבאללה. ושינגטון מוכנה לתת לישראל זמן להגיב ותחסום הצבעות במועצת הביטחון אולם על ישראל לפעול במהירות כיוון שהזמן מוגבל.

יחד עם זאת, ארה"ב קוראת לישראל להגיב באופן מידתי כך שמחד יעבר מסר ברור ומרתיע לחיבאללה ולאסד ומאידך תמנע הסלמה.

ארה"ב דוחה את ההצעה הרוסית להשגת יציבות בזירה הסורית והלבנונית מול ישראל ומכחישה דווחים רוסיים לפיהם יש תיאום והסכמה בינה לבין רוסיה בסוגיה זו.

ארה"ב קוראת לאיראן לפעול לריסון חיבאללה.

למרות המשבר ברמת הגולן ארה"ב ממשיכה במגעים עם איראן להשגת הסכם הגרעין.

ארה"ב מודיעה על שיגור כוח ימי למיצרי באב אל מנדב להבטחת חופש השייט, לנוכח איומים של המורדים ההוית'ים למנוע מעבר אניות לישראל. ארה"ב גם תמנע העברות אמצעי לחימה מאיראן לבעלי בריתה ההוית'ים בתימן. בכך יהיה גם מסר חשוב לבעלי בריתה של ארה"ב באזור, כי למרות המשא ומתן עם איראן בנושא הגרעין ארה"ב נחושה למנוע תוקפנות איראנית נגד בעלי בריתה.

ארה"ב ממשיכה בקידום המערכה נגד דעא"ש סביב העיר מוסול.

רוסיה

רוסיה נחושה להגן על האינטרסים שלה בזירה הסורית והלבנונית וכורכת את מהלכיה במזרח התיכון עם מהלכיה באירופה מול ארה"ב ונאט"ו.

רוסיה רואה בחיבאללה את הכוח היחיד בלבנון שיכול לבלום את דעא"ש. רוסיה חוששת שפגיעה בחיבאללה תחליש את יכולת ההתנגדות שלה לדעא"ש ותאפשר זליגה של הלחימה עם המדינה האסלאמית ללבנון.

רוסיה מסכימה כי נדרש ריסון של חיבאללה אך את זאת יש לעשות מבלי למוטט אותו.

רוסיה טוענת כי ביכולתה להביא לסיום המשבר ולמנוע הסלמה בעתיד באמצעות הגבלת העברת יכולות אסטרטגיות מסוריה לחיבאללה באמצעות הסדר מדיני דוגמת ההסדר שהושג בסוגיית הנשק הכימי בסוריה. בתמורה להשגת ההסדר מבקשת רוסיה:

- ביטול של כל הסנקציות האירופאיות המוטלות עליה.
 - הסרת הכוחות הצבאיים שפרסו ארה"ב ונאט"ו במדינות הבלטיות.
 - רוסיה מבקשת מהאיחוד האירופי להפעיל לחץ על ישראל להפסקת הלחימה.
- היוזמה הרוסית נתקלת בסירוב מצד ארה"ב וישראל.

האיחוד האירופי (א"א)

האיחוד האירופי, חושש מפני מלחמה אזורית. במידה וישראל תפתח במלחמה כנגד סוריה, אי היציבות האזורית עלולה להביא למספר תוצאות לא רצויות: נפילת משטר אסד שיוביל להתחזקות דעא"ש ולהחמרה של בעיות הפליטים. לפיכך הא"א פועל לריסונה של ישראל ופועל גם מול סוריה, איראן, חיבאללה ורוסיה למניעת הסלמה והרחבת הלחימה.

האיחוד האירופי פרסם בבריסל הצהרה שעיקריה:

באיחוד האירופי עוקבים בדאגה אחר ההסלמה באזור ומבקשים מהצדדים לנהוג באיפוק ולהימנע מהסלמה אזורית. המועצה האירופית תשמח לתווך בין הצדדים ומזמינה את איראן סוריה וישראל- להגיע למפגש בבריסל על מנת להביא לסיום המשבר.

האיחוד האירופי הרואה בישראל בת ברית חשובה מציע לישראל לשקול מחדש את צעדיה ולהימנע מתוקפנות שעלולה להוביל למלחמה אזורית שכן לעימות כזה עלולות להיות השלכות לגבי ההסכמים הקיימים בין ישראל לאיחוד האירופי (בהצהרה זו הועבר איום מרומז לישראל).

האיחוד האירופי קרא לסוריה לרסן את חיבאללה. במידה ותעשה כן האיחוד האירופי ישקול בחיוב הסרה של חלק מהסנקציות ובהם הקפאה של נכסי בכירים סוריים באירופה וההגבלה על שת"פ בין בנקים אירופיים וסוריים.

הרשות הפלסטינית אינה גורם היכול להשפיע על המצב בין ישראל לבין החיבאללה. הרש"פ מעוניינת בשמירת הרגיעה בשטחי יהודה ושומרון להקרין דימוי של אחריות ושיקול דעת מול המערב ומדינות ערב המתונות. אבו מאזן קורא למניעת הסלמה בצפון ופונה למזכ"ל האו"ם לפעול באופן מידי להרגעת המצב. נימשך התיאום הביטחוני עם ישראל ואבו מאזן מורה את מנגנוני הביטחון לפעול למניעת הסלמה בשטחי יהודה ושומרון.

חמא"ס

הארגון מצוי באחת מנקודות השפל שלו: מבודד פוליטית, נתון במחלוקות קשות מול הרש"פ, נתפס כגורם עוין בעיני מצרים וסובל ממחלוקות פנימיות בהנהגתו. החמא"ס נוקט בהקשר להסלמה בצפון ברטוריקה מתלהמת אך נזהר מלהתחייב למעורבות בעימות ובמקביל מעביר לישראל מסרים מרגיעים. הארגון נמנע מהסלמה ברצועת עזה אך מעודד טרור והפרות סדר ביהודה ושומרון. הארגון מנהל מגעים עם איראן לחידוש הסיוע לארגון.

מדינות הליגה הערבית (ליע"ר)

הליגה הערבית קראה לישראל להימנע מהסלמה וביקשה שלא לפגוע בלבנון. כמו כן, הליגה הערבית הודיעה כי היא מוכנה להתכנס בכל רגע באם תהיה הדרדרות נוספת בזירה. אולם, מצרים וערב הסעודית העבירו לישראל מסרים חשאיים שלא יתנגדו לפעולה ישראלית נגד חיבאללה ובתנאי שתעשה באופן שלא תוביל להסלמה אזורית. ערב הסעודית, ירדן ומצרים ברכו בפומבי על ההסכם הצפוי בנושא הגרעין האיראני והביעו את תקוותן כי הדבר יביא לירידה במתיחות באזור, אולם בערוצים חשאיים הביעו את דאגתן מהשפעות ההסכם על מעמדה האזורי של איראן ומדיניותה התוקפנית. הליע"ר הביעה את תמיכתה בהמשך המאבק של הקואליציה הבינ"ל במדינה האסלאמית. הליע"ר קראה לפתרון מדיני לעימות בתימן. לנוכח ההסלמה בתימן, הודיעה ערב הסעודית כי אם לא ימצא הסדר מדיני היא שוקלת הפעלה של כוחות קרקעיים במערכה בתימן. בסוגיית חופש השייט במיצרי באב אל מנדב, ירדן, מצרים וסעודיה, העבירו מסרים חשאיים לארה"ב וישראל בדבר נכונותן לשיתוף פעולה למניעת סגירת מיצרי באב אל מנדב על ידי ההותים, במסגרת קואליציה רחבה שתוביל ארה"ב.

ישראל החליטה להגיב באופן מידתי ומתון על מנת למנוע הדרדרות למלחמת לבנון שלישית (זאת כפועל יוצא מאינטרסים שלה, לחצים חיצוניים, ומסרים שהועברו לישראל מחיבאללה לפיהם הארגון אינו מעוניין בהסלמה).

המשמעות – פגיעה בהרתעה והשלמה ישראלית עם שינוי כללי המשחק מול חיבאללה.

איראן הופכת להיות גורם הכוח המשפיע ביותר בעראק, בסוריה, בלבנון ובתימן.

הסכם הגרעין עם איראן לא הושפע מהמשבר המסתמן וכל הגורמים המעורבים בהסכם שואפים לממשו במועד שנקבע עד תום יוני 2015.

השתלטות החות'ים, בעלי בריתה של איראן, על תימן ואיום בפגיעה בחופש השייט נגד ישראל נענו במהלכים אמריקניים להכלת ההשפעה האיראנית ושמירת חופש השייט באזור עבור כל הגורמים, כולל ישראל.

דאע"ש הופך לגורם כוח משמעותי אזורי וגלובלי, כאשר ביכולתו לפעול במקביל במספר זירות נגד הקואליציה המערבית/ערבית ונגד מדינת ישראל.

במציאות המורכבת ומרובת העימותים האלימים במזרח התיכון, הסוגיה הפלסטינית נדחקה לשולי האינטרסים של מרבית השחקנים המרכזיים.

רוסיה הפגינה מעורבות חסרת תקדים, בניסיון למנוע מלחמה (זאת על מנת להגן על האינטרסים שלה במזרח התיכון). במסגרת זו הציעה הסדר בסוגיית מניעת העברת יכולות אסטרטגיות לחיבאללה ועל-די כך למנוע מתיחות עתידית בין ישראל לבין חיבאללה, איראן ומשטר אסד. זאת, בדומה להסדר שהובילה בנושא הנשק הכימי בסוריה. היוזמה הרוסית נדחתה על הסף ע"י ארה"ב וישראל.

לנוכח המציאות הדינמית והסיכונים לביטחונה של ישראל מודגשת ביתר שאת חשיבות היחסים המיוחדים עם ארה"ב.

רקע

בעקבות ההסלמה שים החיבאללה ברמה"ג, צה"ל הגיב בתקיפות אוויריות כבדות נגד מטרות הארגון בסוריה, בהן נהרגו גנרל איראני ומספר בכירים מחיבאללה.

בתגובה תקף חיבאללה סיוור צה"ל באזור הר דוב, לכוחותינו 3 הרוגים וחייל נעדר. צה"ל הפעיל נוהל "חניבעל" וחיבאללה הגיב בירי רקטות מסיבי בגזרה הלבנונית והסורית. כתוצאה מהירי נהרגו 11 בני אדם ונפצעו כ-30.

החלה מלחמת לבנון השלישית.

מלחמת לבנון השלישית – היום השלישי ללחימה – תמונת מצב

זירה לבנונית

במהלך שלושת ימי הלחימה שוגרו מעל 4500 רקטות וטילים לשטח ישראל. האזורים העיקרים אליהם נורו הרקטות והטילים:

כ - 1000 רקטות נורו לעבר חיפה והקריות

200 רקטות נורו לעבר קריית שמונה

100 רקטות לעבר נהריה

350 רקטות וטילים לעבר צפת

10 טילים שוגרו לעבר חדרה (ותחנת הכוח).

10 טילים שוגרו לאזור נתב"ג

15 טילים שוגרו לאזור תל אביב (פגיעות בקריה ומחנות גלילות).

כ - 2000 רקטות וטילים נורו לעבר בסיסי ומתקני צה"ל בצפון

כ - 825 רקטות נורו לעבר ישובים נוספים בגליל.

כוח קרקעי של חיבאללה השתלט על הכפר עג'ר.

נהדף ניסיון של חיבאללה לתקוף את משגב עם.

חיבאללה שיגר טילי חוף – ים לעבר ספינות חיל הים מול חופי לבנון, לא היו נפגעים או נזק.

יורטו שני מזלטים"ים של חיבאללה (מעל הים באזור נתניה וחדרה).

נמל התעופה בן גוריון שותק והטיסות הועברו לשדה התעופה עובדה.

הופסקה הפעילות בנמל חיפה.

במהלך 3 ימי הלחימה נהרגו 120 בני אדם ונפצעו כ - 800.

ממשלת לבנון

ראש ממשלת לבנון קרא לכינוס דחוף של הליע"ר ופנה למועצת הביטחון בקריאה שתפעל להשגת הפסקת אש מיידית. לבנון טוענת כי היא על סף משבר הומניטארי לנוכח בריחה המונית של אזרחים מדרום לבנון, נפגעים רבים ומחסור בתרופות ומזון.

פעילות צה"ל בזירה הלבנונית

מערכות "כיפת ברזל ושרביט קסמים" הופעלו בהצלחה ובוצעו למעלה מ-1000 יירוטים מוצלחים.

צה"ל תוקף באמצעות חה"א וארטילריה מטרות של חיזבאללה. עיקר מערך טילי הקרקע-קרקע הושמד וכמו כן נפגעו מאות מטרות של הארגון, בהם: אתרי פיקוד ושליטה, מחסני תחמושת, מפקדות, עמדות שיגור לרקטות, וכמו כן חוסלו מספר בכירים בארגון.

הותקפו תשתיות אסטרטגיות בלבנון

חיל הים הטיל סגר ימי על חופי לבנון.

הזירה הסורית

ארגון החיזבאללה וגורמי טרור מקומיים מבצעים ירי רקטות ומרגמות לעבר מטרות אזרחיות וצבאיות ברמת הגולן. עיקר הירי כוון לעבר מוצבי צה"ל, מחנות נפח, מרום הגולן, עין זיון וקצרין. במהלך 3 ימי הלחימה נורו כ-400 רקטות ופצצות מרגמה.

מהירי נהרגו 9 בני אדם ונפצעו 35.

פעילות צה"ל בזירה הסורית

צה"ל תוקף מהאוויר ובאמצעות ירי ארטילרי את מקורות הירי ומטרות של חיזבאללה בשטח סוריה.

רצועת עזה

במהלך 3 היממות האחרונות נורו משטח הרצועה לעבר ישראל כ-30 רקטות ופצצות מרגמה.

הג'יהאד האסלאמי הפלסטיני נטל אחריות לירי וציין שהדבר בא בתגובה לתוקפנות הישראלית בצפון והמשך המצור על עזה.

פעילות צה"ל ברצועת עזה

חה"א תקף מטרות טרור ברצועה. ישראל סגרה את המעברים לרצועת עזה.

איו"ש

ישראלי תושב קריית ארבע נחטף ע"י מחבלים. ארגון הג'יהאד האסלאמי הפלסטיני נטל אחריות לחטיפה. צה"ל מבצע מחסומים וסריקות בניסיון לאתר את החטוף. ממשלת ישראל הטילה את האחריות לשלומו של החטוף על הרשות הפלסטינית ודרשה כי תפעל בנחישות על מנת להביא לשחרורו.

סייבר

ישראל נתונה במתקפת סייבר חסרת תקדים המכוונת לשתק מערכות תשתית וכן לפגוע במערכות ביטחוניות. מומחים מעריכים כי במתקפה מעורבות: איראן, ארגון החיזבאללה וכן גורמים פלסטיניים.

שיחות הגרעין עם איראן

נמשכים המגעים בין המעצמות לאיראן לקראת חתימת ההסכם שנקבע ל-30 ביוני 2015.

המערכה נגד המדינה האסלאמית

כוחות צבא עיראק ומיליציות שיעיות הצליחו לחדור לפרברים הדרומיים של מוסול אך נבלמו ע"י לוחמי המדינה האסלאמית וספגו אבדות כבדות.

ראש ממשלת עיראק קרא לארה"ב ולמדינות הקואליציה להגביר את התקיפות האוויריות נגד המדינה האסלאמית ולהעביר סיוע צבאי דחוף לצבא עיראק.

בסוריה הצליחו כוחות המדינה האסלאמית לשוב ולהשתלט על מחנה הפליטים ירמוך בפרברי דמשק.

בעקבות כיבוש עדן ע"י המורדים ההות'ים הגבירה ערב הסעודית את התקיפות האוויריות נגד מטרות המורדים. ב 7 ביוני הגיעו לריאד מפקדי צבאות הקואליציה על מנת לקיים הערכת מצב ולקבוע את אופן המשך המערכה בתימן.

אנרגיה

בעקבות התרחבות מוקדי הלחימה במזרח התיכון: בעיראק, בסוריה, בתימן ובזירת העימות בין ישראל לחיזבאללה, חלה עליה תלולה במחירי הנפט והגז.

השאלה המרכזית לתרחיש ב - כיצד מסיימים את מלחמת לבנון השלישית ?

המענה לתרחיש ב**ישראל**

ישראל מפעילה בעיקר את כוחה האווירי נגד יעדי חיזבאללה בלבנון וברמת הגולן. ישראל מסבה פגיעות קשות לחיזבאללה ולתשתיות בלבנון וגורמת למנוסת מאות אלפי תושבים שיעים מהדרום.

בישראל מתקיימים דיונים לגבי היעדים של ישראל במלחמה והמהלכים הנדרשים להשגתם. בטווח הקצר מטרתה של ישראל להביא מהר ככל הניתן להפסקת הלחימה ולהשבת השקט והביטחון לתושבי מדינת ישראל. אולם, במהלך 3 ימי הלחימה ישראל ספגה אבדות קשות ופגיעה חמורה בכושר ההרתעה שלה ולפיכך קיימת הסכמה בקרב מקבלי ההחלטות שישראל אינה יכולה לסיים את המלחמה ללא פגיעה קשה בחיזבאללה ובמשטר אסד בסוריה.

יחד עם זאת, מתקפה רחבה נגד חיזבאללה בלבנון (לרבות מהלך קרקעי), מחייבת גיוס מילואים, הכנות והתמשכות הלחימה, כאשר במהלך תקופה זו תמשיך ישראל לסבול מפגיעת רקטות וכן צפויים נפגעים רבים בקרב כוחות צה"ל בלחימה הקרקעית.

הצלחת המתקפה נגד חיזבאללה תוביל לפגיעה קשה בארגון, שיקום כושר ההרתעה של ישראל ולתקופה ממושכת של שקט ואולי נפילת משטרו של אסד וע"י כך לחיסול הציר הרדיקלי של איראן – משטר אסד – חיזבאללה.

אולם בנסיבות המורכבות של הזירה הצפונית של ישראל, עלולות להצלחה מעין זו להיות גם תוצאות שליליות: נפילת משטר אסד והחלשות ניכרת של חיזבאללה עלולות להביא לניצחון דעא"ש וג'בהאת אל נוצרה בסוריה ולגלישת הלחימה בין ארגונים אלה לחיזבאללה ללבנון.

ישראל זוכה בתמיכתה של ארה"ב שמבטיחה להעניק לישראל את הזמן הדרוש לה לפעולה צבאית יחד עם זאת ארה"ב מעוניינת בסיום מהיר ככל האפשר של הלחימה ולמנוע הסלמה בזירה הפלסטינית. המדינות הסוניות המתונות בליגה הערבית מעבירות לישראל מסרים חשאיים שבכוונתן לאפשר לישראל פגיעה קשה בחיזבאללה ובמשטר אסד.

ישראל מודאגת מהמהלך הרוסי של הגעת "מתנדבים" ואמצעי הגנה אווירית לסוריה ולבנון ומבקשת את ארה"ב לטפל בסוגיה זו.

בזירה הפלסטינית ישראל פועלת באיפוק לנוכח ירי הרקטות של הג'יהאד האסלאמי הפלסטיני מרצועת עזה, זאת לאור חילופי המסרים עם החמא"ס שמעוניין גם הוא למנוע הסלמה.

נמשכים המגעים והתיאום הביטחוני מול הרשות הפלסטינית לפתרון בעיית החטוף הישראלי ולמניעת הסלמה בשטחי יהודה ושומרון.

למרות המלחמה בין ישראל לחיזבאללה ארה"ב ויתר המעצמות נחשות להגיע לחתימה על הסכם הגרעין עם איראן ואינן קושרות בין החתימה על הסכם להפסקת הלחימה.

ישראל מסתמכת על ארה"ב בהבטחת חופש השייט במיצרי באב אל מנדב.

ישראל רואה בכל מרכיבי "הציר הדיקלי", איראן- משטר אסד – חיבאללה אחראים למלחמה ולפגיעות בישראל. ישראל לא תשלים עם התוקפנות נגדה ותפעל בכל הזירות כדי להשיב את השקט והביטחון לתושבי ישראל.

חיל האוויר הישראלי תוקף את בנייני המטכ"ל הסורי בדמשק כאיתות לקואליציה של אסד-איראן-חיבאללה לגבי המחיר שהן עלולות לשלם, אם תמשך המערכה.

ישראל מבצעת גיוס מילואים כללי לקראת אפשרות של מערכה קרקעית בלבנון.

הגעת יחידות רוסיות במסווה של "מתנדבים" ללבנון- בלתי נסבלת וישראל מבקשת את ארה"ב לטפל בסוגיה זו.

בהקשר ללוחמת הסייבר, ישראל טוענת כי מדובר בתעמולה ולוחמה פסיכולוגית רוסית וכי לא אירעה פגיעה ביכולת היירוט של מערכת "כיפת ברזל".

חיבאללה

חיבאללה מעוניין להגיע בהקדם להפסקת אש, כאשר להבנתו הוא כבר השיג את מירב ההישגים ומתוך רצון לשמרו. במידה וישראל תבצע מהלך קרקעי, הארגון הצהיר כי ימשיך בלחימה נגד ישראל תוך המשך שיגור רקטות לשטחה עד לנסיגת החיל הישראלי האחרון.

חיבאללה מעביר לישראל מסרים חשאיים דרך יוניפי"ל שהוא מוכן להפסקת אש אם ישראל תמנע ממהלך קרקעי.

רוסיה חוששת שמתקפה ישראלית תביא לחיסול חיבאללה, שמבחינתה מהווה גורם חשוב בהגנת משטר אסד והגנת לבנון מול ארגון המדינה האסלאמית וג'בהאת אל נוצרה. רוסיה מציעה להקים מחנות פליטים בסוריה ולבנון בסמוך למתקנים בעלי חשיבות אסטרטגית עבור חיבאללה ותעניק למתקנים אלה הגנה אווירית כנגד התקפות של ישראל באמצעות "מתנדבים" רוסיים.

חיבאללה נענה להצעה הרוסית, "מתנדבים" רוסיים מגיעים לסוריה ולבנון. במקביל רוסיה גם מפעילה לחץ מדיני על ישראל להסכים להפסקת אש.

לבנון

בלבנון אלפי הרוגים ופצועים, מאות אלפי פליטים ופגיעה קשה בתשתיות. ממשלת לבנון פונה לארה"ב, האיחוד האירופי הליע"ר והאו"ם על מנת שיפעלו להשגת הפסקת אש מידית בלבנון.

ממשלת לבנון מתנגדת למעורבות הרוסית בלבנון ופועלת בזירה הבינ"ל להפסקתה, אולם אין לה יכולת להתמודד עם ארגון החיבאללה.

איראן

איראן מתייצבת מאחורי חיבאללה ומשבחת את הישגי הארגון בלחימה. יחד עם זאת איראן חוששת כי התמשכות הלחימה תוביל לפגיעה קשה של ישראל בחיבאללה ולכן מעוניינת לקדם הפסקת אש בטרם תתקוף ישראל קרקעית בלבנון.

איראן גם חוששת שישראל עלולה להביא לפגיעה קשה במשטר אסד ולכן האינטרס האסטרטגי שלה הוא להביא לסיום הלחימה בטרם יגרמו נזקים קשים מדי לבעלות בריתה.

איראן מפעילה לחצים על החמא"ס והג'יהאד האסלאמי הפלסטיני לפתוח חזית נוספת מול ישראל כדי לסייע לחיבאללה. המגעים בנושא מסתיימים בהסכמה של חמא"ס לפעילות מוגבלת של הג'יהאד האסלאמי הפלסטיני מרצועת עזה בתמורה לסיוע כספי וצבאי של איראן לחמא"ס.

איראן מברכת על המעורבות הרוסית בלבנון וסוריה ועל ניסיונותיה להביא להפסקת אש. איראן מוכנה לקדם גם יוזמה של האיחוד האירופי להפסקת אש אולם הדרישה היא שישראל תפסיק תחילה את תוקפנותה בלבנון וסוריה.

למרות הלחימה בלבנון וסוריה איראן דבקה בהמשך המגעים להשגת הסכם הגרעין.

תקיפת בנייני המטכ"ל הסורי מגבירים את החרדה של אסד שישראל עלולה להביא להפלת משטרו ולכן הוא פועל להשגת הפסקת אש, מהר ככל הניתן. לאסד ברור כי פגיעה קשה בבעלת בריתו חיזבאללה תנוצל ע"י ארגוני האופוזיציה למתקפה נגד כוחותיו ותסכן את כיסאו. אסד דורש מבעלי בריתו האיראנים לשגר בדחיפות עשרות אלפי אנשי מיליציות מעיראק שיתגברו את כוחותיו ונענה בחיוב.

אסד טוען כי ישראל היא התוקפנית וקורא לאיחוד האירופי, לאו"ם ולרוסיה לפעול להפסקת התקיפות של ישראל בשטח סוריה, דבר שיביא לטענת משטר אסד להשבת הרגיעה לאזור.

ג'בהאת אל נוצרה

הארגון משתף פעולה עם דעא"ש וארגונים אחרים, במתקפה כללית משותפת נגד משטר אסד. הארגונים מרכזים מאמץ באזור הרי קלמון, מחנה הפליטים ירמוך והפרברים הדרומיים של דמשק ובאזור לטקיה.

הארגון העביר מסר לישראל כי הוא פינה את מרבית כוחותיו מאזורי הקרבות בין ישראל לחיזבאללה ואינו שותף לירי לעבר רמת הגולן.

הארגון ביצע מספר פיגועים נגד יעדים צבאיים של חיזבאללה בבירות ובעלבק וכן פיגוע התאבדות נגד כוחות רוסיים בטרטוס.

המדינה האסלאמית (דעא"ש)

בעיראק דעא"ש נוחלת הצלחה בקרב ההגנה על מוסול. הארגון הכריז גיוס כללי בעיראק לקראת מתקפה לעבר בגדאד. בסוריה הארגון משתף פעולה עם ג'בהאת אל נוצרה במתקפה משולבת לעבר דמשק. בארגון מעריכים כי בתוך ימים יוכלו להביא לנפילת משטר אסד ומקווים שלא תהיה הפסקת אש בין ישראל לחיזבאללה ומשטר אסד.

ארה"ב

ארה"ב תומכת בישראל ומדגישה את זכותה להגן על עצמה ומעניקה לה אורך נשימה מדיני שיאפשר לה לממש את מהלכה הצבאיים. נשיא ארה"ב הנחה את שגרירת ארה"ב באו"ם לסכל מהלכים שיסכנו את האינטרסים של ישראל. יחד עם זאת ארה"ב קוראת לישראל לנסות ולמנוע פגיעות באזרחים והסלמה נוספת במצב.

ארה"ב מתנגדת למדיניות התוקפנית של רוסיה המנסה ליצור זיקה בין המשבר במזרח התיכון למהלכים הרוסיים באירופה. ארה"ב דורשת מרוסיה להוציא את המתנדבים הרוסיים מלבנון ומורה על תגבור כוחותיה בים התיכון. במקביל פועלת ארה"ב לבלימת מהלכים תוקפניים של רוסיה באירופה ומכנסת את ראשי מדינות נאט"ו לדיון במצב ושוקלת שיגור כוחות נוספים לאירופה.

לנוכח מתקפת הסייבר על ישראל, ארה"ב מציעה לישראל סיוע בתחום זה.

ארה"ב הביעה באזני איראן את דאגתה מהלחימה בלבנון אך הבהירה כי בכוונתה להמשיך את המגעים לחתימת הסכם הגרעין עם איראן.

ארה"ב ממשיכה את המלחמה נגד דעא"ש ובמוקדה המערכה על מוסול שאינה מתקדמת בהתאם לתכניות של ארה"ב.

ארה"ב מפעילה כוח ימי להבטחת חופש השייט במצרי באב אל מנדב ומשגרת גנרל אמריקאי ליעץ לקואליציה בראשות ערב הסעודית במערכה נגד המורדים החות'ים בתימן הנתמכים ע"י איראן.

רוסיה

רוסיה פועלת עפ"י אסטרטגיה גלובלית וכורכת מהלכים במשבר במזרח התיכון עם מוקד העימות שלה עם ארה"ב ונאט"ו באירופה (אוקראינה והמדינות הבלטיות). רוסיה נוקטת בצעדים אגרסיביים על מנת להגן על האינטרסים שלה ובעלי הברית שלה, משטר אסד וחיזבאללה.

רוסיה חוששת כי מתקפה קרקעית ואווירית משולבת של ישראל נגד חיזבאללה עלולה להביא לחיסול הארגון, לנפילת משטר אסד ולאובדן הנכסים האסטרטגיים של רוסיה באזור.

רוסיה מנסה לתאם מהלכים עם ארה"ב והאיחוד האירופי להשגת הפסקת אש, בשלב שהכף נוטה לטובת בעלות בריתה וכאשר היא נענית בשלילה היא נוקטת במהלכים חד צדדיים.

רוסיה מתאמת עם משטר אסד, חיזבאללה ואיראן הקמת "מחנות פליטים" בסמוך למתקנים ותשתיות חיוניות של חיזבאללה בסוריה ובלבנון ומשגרת "מתנדבים" למתן סיוע הומניטארי ולהגנת האזור באמצעות אמצעי הגנה אווירית מפני פגיעה של ישראל.

רוסיה מנהלת לוחמה פסיכולוגית נגד ישראל וטוענת כי נפגעה פעילות מערכות "כיפת ברזל" כתוצאה ממתקפת סייבר.

האיחוד אירופי (הא"א)

האיחוד האירופי עוקב בדאגה אחר המלחמה בין ישראל לחיזבאללה, חושש מהתפשטות הלחימה לגזרות נוספות וקורא לצדדים להגיע להפסקת אש מידית. האיחוד האירופי מציע לתווך בין הצדדים ומזמין את נציגי הצדדים לבריסל. האיחוד גם מאיים כי אם לא תושג הפסקת אש, הארגון ינקוט בצעדים חריפים נגד כל הצדדים.

הא"א מגנה את התוקפנות הרוסית באירופה נגד אוקראינה והמדינות הבלטיות. הא"א קיים שיחות עם ארה"ב על מנת לגבש אסטרטגיה משותפת נגד רוסיה. בפגישות נשקלו: הצבת אולטימטום לרוסיה, הטלת סנקציות נוספות ותגבור הכוחות של נאט"ו.

הרשות הפלסטינית (רש"פ)

הרש"פ מעוניינת בשמירת השקט והיציבות. אבו מאזן קורא לכינוס דחוף של הליע"ר.

הרש"פ מעודדת תרומות דם ו איסוף תרומות וציוד הומניטרי (דוגמת ביגוד, ציוד חירום, כסף וכיו"ב) עבור נפגעי הקרבות בלבנון.

הרש"פ מאפשרת הפגנות נגד ישראל אך פועלת למניעת הדרדרות לאלומות ונמנעת מגינוי ירי הרקטות מרצועת עזה.

הרש"פ מכחישה כל אחריות לאירוע החטיפה וטוענת כי היא התרחשה בשטח הנתון לשליטה ישראלית.

מתקיימים ערוצי קשר בין הנהגת הרשות הפלסטינית לישראל ונמשך התיאום הביטחוני.

חמא"ס

חמא"ס נתון במחלוקת פנימית קשה. מאוים מישראל מחד, וחייב ל "שחרר קיטור" בכדי לרצות את הרחוב הפלסטיני, מאידך. חמא"ס חושש שחוסר פעולה ייתפס בעיני מתנגדיו מבית ומחוץ כתמיכה בישראל.

חמא"ס העביר מסר לישראל לפיו איסור חד משמעי על ירי לשטח ישראל יוביל לתסיסה של הארגונים הסלפים.

לפיכך, חמא"ס מנסה לתמרן בין מערכות הלחצים בהם הוא נתון. הנוסחה המועדפת על הנהגת הארגון, לאפשר ירי מוגבל על ישראל ע"י הג'יהאד האסלאמי הפלסטיני, לעבר שטחים לא מאוכלסים תוך קיום תיאום מול ישראל על מנת לצמצם את פגיעתה בתגובה לירי.

הליגה הערבית (הליע"ר)

מדינות הליגה הערבית מקדמות מהלכים להפסקת אש בין ישראל ללבנון ולמשטר אסד בסוריה ולמניעת הסלמה בזירה הפלסטינית מול ישראל. יחד עם זאת במסרים חשאיים ערב הסעודית לא תתנגד למהלך חריף של ישראל נגד החיזבאללה.

הליגה הערבית מביעה את התנגדותה למעורבות הרוסית בלבנון וקוראת לארה"ב ולאיחוד האירופי לפעול להפסקת מעורבות זו.

במקביל לפעילות הליגה הערבית, מצרים וערב הסעודית מקדמות את האינטרסים שלהן במישור הביטראלי מול ישראל ושחקנים נוספים בזירה ובמערכת הבינלאומית. מצרים למרות המתרחש בקשריה עם חמא"ס מתווכת בין הארגון לישראל על מנת למנוע הסלמה ברצועת עזה.

מערכה ממושכת עם ישראל (בעיקר נגד מהלך קרקעי של צה"ל) במקביל ללחימה נגד דאע"ש וג'בהת אל נוצרה, עלולה ליצור איום קיומי על ארגון החיבאללה. חיבאללה מודע לכך ולכן יחתור למערכה קצרה מול ישראל בה יפגין הישגים שיסייעו לחזק את מעמדו בזירה הלבנונית.

מדינת ישראל יכולה עם תרצה בכך להביא למיטוט משטרו של אסד ולפגיעה קשה בחיבאללה אולם היא מסתכנת בסלילת הדרך לניצחון דאע"ש וג'בהת אל נוצרה בסוריה וגלישת המלחמה מסוריה ללבנון.

ישראל צריכה לפעול למניעת הסלמה בזירה הפלסטינית (כאשר גם לגורמים הפלסטינים המרכזיים אינטרס דומה).

קיימת תאימות אינטרסים היסטורית בין ישראל למחנה הסוני הפרגמטי(מצרים, ירדן, ערב הסעודית ומדינות המפרץ- מדינות הליגה הערבית) ועל ישראל לנסות ולקדם שיתוף פעולה חשאי\ גלוי עם מדינות אלה.

רוסיה הופכת לשחקן משמעותי במזה"ת והדבר בולט לנוכח החולשה האמריקאית באזור. ישראל תצטרך להתמודד עם המעורבות הגוברת של רוסיה.

לנוכח המציאות הדינמית והסיכונים לביטחונה של ישראל מודגשת ביתר שאת חשיבות היחסים המיוחדים עם ארה"ב.

- אלכס מינץ ושאול שי, הצורך בגיבוש מחדש של תפיסת ביטחון לישראל, נייר העמדה הראשון בסדרת "עיונים בתפיסת הביטחון" של פורום הרצליה לגיבוש תפיסת הביטחון של ישראל, מרץ 2014.
- אלכס מינץ ושאול שי, האדפטציה כמרכיב בתפיסת הביטחון של ישראל, נייר העמדה השני בסדרת "עיונים בתפיסת הביטחון" של פורום הרצליה לגיבוש תפיסת הביטחון של ישראל, מאי 2014.
- בועז גנור, אתגרי הביטחון בישראל בתחום ההתמודדות עם טרור בהווה ובעתיד, נייר העמדה הרביעי בסדרת "עיונים בתפיסת הביטחון" של פורום הרצליה לגיבוש תפיסת הביטחון של ישראל, מאי 2014.
- זלמן שובל, יחסי אמריקה-ישראל – מבט חטוף, נייר העמדה החמישי בסדרת "עיונים בתפיסת הביטחון" של פורום הרצליה לגיבוש תפיסת הביטחון של ישראל, מאי 2014.
- אלכס מינץ ושאול שי, תפיסת הביטחון של ישראל: גיבוש מחדש, נייר העמדה העשירי בסדרת "עיונים בתפיסת הביטחון" של פורום הרצליה לגיבוש תפיסת הביטחון של ישראל, יוני 2014.
- שאול שי, "המניעה והסיכול" כמרכיבי יסוד בתפיסת הביטחון של ישראל, נייר העמדה השניים עשר בסדרת "עיונים בתפיסת הביטחון" של פורום הרצליה לגיבוש תפיסת הביטחון של ישראל, יוני 2015.
- שאול שי, ההחלטות על הקמת הרשות הלאומית להגנת סייבר וזרוע הסייבר בצה"ל, נייר העמדה השלושה עשר בסדרת "עיונים בתפיסת הביטחון" של פורום הרצליה לגיבוש תפיסת הביטחון של ישראל, יולי 2015.
- שאול שי, יוזמת השלום הערבית (הסעודית) על רקע המשברים בעולם הערבי, נייר עמדה, המכון למדיניות ואסטרטגיה, ינואר 2015.
- עודד ברוש, הסכם הגרעין עם איראן, וינה, 14 ביולי 2015 - ממצאים, מסקנות וצפי, נייר עמדה, המכון למדיניות ואסטרטגיה, יולי 2015.

Bibliography

- Alex Mintz & Shaul Shay, Reformulating Israel's National Security Doctrine, IPS, Discussion paper series, June 2014.
- Shaul Shay, The third Lebanon war scenario, Jerusalem Post, June 18, 2015

תודות

תודתי לסטודנטים שהתנדבו לסייע בהכנת הסימולציה, בביצועה ובסיכומה ותרמו להצלחתה:

יעל פריש, חנלי פינצ'בסקי, שגיא בכר, אלה טנא, הדר גלוטמן, קרן לבובסקי, רושל מושייב, כרמל אור, דנה נחיימובסקי, ענבל פרלמן, גל רייך, שני המבורגר, גדעון ויילר, שקד ארזי, גבריאל הראל, שמעון קסלמן.

ד"ר שאול שי